

Abonnement pour un an

300 piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Avril No 226

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
تورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ہ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسچی سنہ

نومرو ۲۲۶ - ۱۵ نیسان ۱۹۲۷

«مزارقلم، دنیانك حقیقه» ابدی حضور و مسالمت
حکم سورن یکانه یری در .

مبارزه سز، ضدیت سز، جمعیت لر، اُك خواب آلودیبر
اویوشوقلق ایچینه، اُك تهلکلی جمود حائنه دوشرلردی.
بوتاماً دوغره در. یالکز بویوک خطا حربك، انسانیتده
یکانه شکل مبارزه عد اولونماسی در. بونوع قاریشیدیرمالر،
بونوع التباسلرک چوق در. اُك بویوک فیلسوفلر، کائناتک
بیر کون بیر موازنه نهاییه واصل اولاجاغی قبول ایتمکده درلر.
بواحوال هیچ بیرسیر وحر کتک بولونماسی کبی تلقی
اولونیور . [**]

حال بو، که موازنه محرک لک استدامتی دیمکدر .
ا کر کره ارض، یارین برنجی ثانیه ده ۲۰، ایکسجی
ثانیه ده، ۱۰، اوچونجی ثانیه ده ۱۰۰ کیلومتره لک مسافه
قطع ایتیه باشلا یاجاق اولسه یدی منظومه شمسیه نك
موازنه سی مختل اولوردی . فقط ثانیه ده ۲۶ کیلو متره
سرعت طبیعی سیله حر کتده دوام ایتدی کجه منظومه شمسیه
موازنه اوزره قالیر. موازنه، اُك دهشت بخش سرعتلری
تضمن ایده بیلیر . عینی صورتله، اُك شدید مبارزه لر
انسانیتی تحریک ایده بیلیر؛ حرب میداننده، بیرتجی
حیوانلر کبی بیریری بارچالاماق مقتضی اولماق سزین،
هر طرفده، هر ساعتده، هر دقیقه ده فعالیت، احتراض
بولونه بیلیر . حق شدت حر کتک، ملحه لک ندرتیه
مبسوطاً متناسب اولاجاغی اثبات ایدیلر بیلیر . حرب،
حقیقت حاکمه توقف ذهنی بی بناء علیه حرکات دماغیه نك حد
اصغریسه ارجاعی موجب اولاراق، بیر شورش وعدم
آسایش حصوله کتیریر. آسایش وعدالت ایله یعنی صلح ایله
ذکای بشر بویوک بر وسعت وقوت آلیر . بناءً علیه
حرکات دماغیه سرعت کسب ایتمکده دوام ایدر .

بعضی غایه لره وارماق ایچین بر اصول اولدینی حالد اولنی

[**] ابوالعلاء المعری :

ضجعة الموت رقدة یسترع الجده
م فیها والعیش مثل السهاد

دیورکه : « اولونك صبرتی اوستی یانماسی جسمك استراحت
ایتدیکی بیر نبذه اویقودر. حیات اویقوسز لقه مائل در» دیمکدر.

ج . ه .

حقیقی بر پوته Protée در . راهبسلر اونی کاه علف
وشدته مسلح کاه رافت و حلم ایله دولو؛ کاه ظالم،
طاش یورکلی؛ بعضاًده کنه کارلرک ندامتلیله و کوز
یاشلریله قولایجه مرسته گلیر کوسته ریرلر . بالنتیجه
انسانلر آلهیتی آنجاق اُك زیاده منافع حاضره لرینه اویغون کلن
جهتدن درپیش ایدرلر. دائماً غضبناک بر الله، کندیسنه
تعبد ایدنلری بیقیدره بیلیر یاخود اونلری یاسه دوشوره
بیلیر ایدی؛ انسانلر ایچون، حدته کلن وحدتی کچن بر
الله لازمدر . ا کر حدتی بعضی قورقاق روحلری
قورقوتورسه، ایرکچ آلهیتله اویوشماق وسائطنه مراجعت
ایتمک فکر نده اولان جیبه فنا آداملری ده فنالق یایمايه،
الوهیتک غفور الرحیم لکی، تشجیع ایدر. ذاتاً سزاجلری
اقتضاسی اولاراق فنا لخدن محتب و فنالق یایمايه غیر متایل
اولان بعضی قورقاق زاهدلر اللهک حکملری قورقو
ویریرسه، ضرائف غفر الله لیه، بوخزاشدن تماماً دیکرلری
کبی متمتع اولاجاقلرینی امیدایده بیلن اُك بیوک جانلری دخی
تا کرینک مغفرتندن ده بیوکمی کنهم؟

دیهرک جنایتلر، ایشله مهیه هر نعنه بی یمیه تشجیع ایدر.

[دوام ایده جک]

[۵] پک چابوق اطوار و افکارینی دیکشدرن بوقلمون
شعار شخص دیمکدر. اساطیرک Protée سندن آلمشدر .
Protée بر اله در، که Neptun ک اوغلیدر؛ اکثریا صورولان
سوالره جواب ویرمکدن، سوبله مکدن امتناع ایتمکله و سوال
صورانلردن قورتولماق ایچون آنی بر صورتده شکل و صورتی
دیکشدره بیلیمکله متمیز ایدی . ج . ه .

مخاربه یکانه شکل مبارزه می

مخاربه مداحلری تماماً حقی در : مبارزه حیاندیر .
حیات، دائمی بیر جدالده محیطک عضویت اوزره رینه
تأثیری و عضویتک محیطه قارشى عکس العملیدر . سکون
مطلق، حر کتک انقطاعی، بیرنجید، بیر خیال مطلق
اولوردی؛ زیرا ماده و حر کت بیر وعینی شیء در، که
ذهنمزک بیر عملیه نفسیه سیله یکدیگر نیدن آیری یوروز .

انسان، هیچ بیر آرزوسی قالمادینی یعنی آرتیق
یاشامادینی زمان مبارزه دن فارغ اولور . مبارزه کسلیله،
کسیلمز دورغونلق و اولوم ظهور ایدر .

اعمالك انواع مختلفه سی اولدینی کیی مبارزه مکده مختلف نوعلری وارد و ایش الک قدیم زمانلردن بری بویه اولمشدر. تا « دورحجری » ده [یعنی انسانک بوتون آلات و ادواتی چاقاق طاشلرندن یاپیلدینی و هنوز ده میر و سائر معدنلرک استعمالی بیلنمه دیکی ورده] ارکک آوه و بلاچقه یه کیدیوردی، قادین یمک پیشیرمکه مشغول اولیوردی. ذاتاً بویوک بیر مقیاسده فطانت و مکملیتله موقع تطبیقه قونمش تقسیم اعمالی کورمک ایچین انسانک کندی کندیسینه باقماسی کافی در. آلر و آیاقلر آری وظیفه لر کورورلر. نه کوزلرله ایشیدیلر بیلیر، نه قوللرله کوروله بیلیر، بونلرک جمله سی [مبارزه نک و اعمالک انواعی بولوندیغی] نظره عرض ایتمک لازم کلیردی، دکلی؟ بونکله برابر تقسیم اعمالک اهمیتینی ایلمک دفعه آکلایان و حقنده بیر مطالعه علمیه ده بولونان، اون سکرنجی عصرک صوک نصفنده Adam Smith اولدی! بو صورته الک قدیم زمانلردن بری میلیارلرجه آداملر طرفندن، میلیارلرجه دفعه مشاهده اولونمش اولان بیر ماقوع، بیر حقیقت آنجاق میلاد عیسی نک ۱۷۷۶ نجی سنه سننده (ایستقوجیا) لی بیر اقتصاد متخصصنک دهاسی سایه سننده آکلایشیلدی و شعورلو بیر حال آلدی! انسان بک غیر بسیط بیر مخلوق در، غذائی، نسلی، اقتصادی، سیاسی، فکری و اخلاقی احتیاجلری وارد. بو احتیاجلرک هر بیر اونی فعل و حرکته سوق ایدر. کرک طبیعت محیطه دن، کرک هم نوعندن کلن مقاومتله تصادف ایتدیکی وقت بونلری دفع ایتمک آرزو سننده بولونور. بونا موفق اولماق ایچین مختلف اصوللر استعمال اولونا بیلیر. مساعی، شدت، اقناع، الخ...

حالبوکه (یه نس) و (والیه) افندیلرک کوره نه ک جیلری بو ایتدائی حقیقتلری آکلایا بورلر. بشریتده یکانه مبارزه نک غایه سی قومشورلرینک اراضیسی الحاق در و غوغانک یکانه اصولی حرب میدانلرنده اجرای قتال در صانیورلر.

بوفکر دارلنی بالخاصه فرانسز مؤلفده بادی حیرتدر. زیرا، مملکتی شیمدی، صوک درجه ده آتشین اولماق له برابر

مبارزه ایله قارشیدیرماقدن عبارتدر. حال بوکه بو حقیقت [حربک بر واسطه، بر اصول اولماسی حقیقتی] بیر جمعیتک الک بویوکسک ملاحظات ذهنیه سنک منکشف اولدینی خلق لسانیهلر جو قودن افاده اولونمشدر.

کلیشی کوزله، ایلمک نظرده کوزمه ایلششن بیر قاچ عبارتیهی آلیورز:

« موسیو (قازیمیر بهریه) کرسی دن ایندیکی وقت، حکومت حربی قازاندی و موسیو (میلران) منحصرآ رجعتی سترایچین مداخله ده بولوندی. » [۱] « رادیقالم لرک حکومتندن بحت ایدرکن موسیو دو (مارسهر) دییوردی، که « رادیقالم لرک اداره سی و طنداشلرله حکومت و یاخود حکومت ممثل لری ایله و طنداشلر آراسنده کی مناسباتده، مناسبات خصوصیه ده حق عائله لده داخلی بر حالت حربیه و متقابل بر اویوشامازلوق حصوله کتیردی، که (فرانسه) یی متعدد خصم اردوگاهلرینه بکزه تیوردی. » [۲] موسیو Philippe Gill اخیراً La Bataille littéraire یعنی « غوغای ادبی » اسمیهلر بیر کتاب نشر ایتدی. بو کتابک هر فصلی اوکمزده کچن مبارزه شکلرندن بیرینی احتوا ایدیور: « ئیده آلیست » لرک و « ناتورالست » لرک، « سپریتوآلیست » لرک و « رومانیک » لرک مبارزه لری اذعان Raison. قارشى طریفه Paradoxe نک مبارزاتی کیی. » [۳] قاره بک اعلا بیلیر، که ذکر یکن حال لرک هیچ بیرنده تک بیر دامله قان دوکوله مشدر.

کونده یکریمی دفعه بونوع افاده لر استعمال اولونور. بونه یه دلالت ایدر؟ بک ساده اولاراق شونا دلالت ایدر: ملت لرک فطاتی چوقدن شو حقیقتی کشف ایتمشدر: مقصدی فتوحات اولان حرب، جمعیتده مبارزه نک عرض ایتدیکی یکانه شکل دکدر؛ مبارزه نک دیگر بیر چوق شکلری ده وارد. فقط قاره، « بو هر کسک بیلدیکی برشی در! » دیه جک. تمام، زده بونی سویله مک ایسته یوردق. بوقادار ساده، بوقادار منتشر برفکرک حرب مداخللرینک کوزینه چارپاماسی غریب دکیدر؟

[1] Journal des Débats du 9 Mai 1894

[2] Nouvelle Revue du 1er mai 1894 P. 8

[3] Nouvelle Revue du 15 mai 1894 P. 432

بوقادار اورون مدت طانیئامش اولدیغنه شاشاجقنردر .
هیات ، بدیهیاتی آ کلاماق بعضی کره اك کوچ در .

دینله بیلیر، که علمک بوتون سعی، بعضی حقیقتلری
مشهور (دولاپالیس) ك حقیقتلری صیراسنه ادخال
ایتمک در. [۱] فی الحقیقه بزّه او کره تیلیور که «چو جوقلغنده
(لاپالیس) ك ، ثروتی کچینه میه جک قادار آزدی، فقط
بوللق ایچنده بولونور بولونماز هیچ بیر شیشی اکسیک
اولمادی . » [۲] بو بدیهی کورونور ، دکلی ؟ پک اعلا
قارئلره، داهاز یاده حیرت ویریحی، دیگر بیر حقیقت عرض
ایده جکیز، که بیکلر جه سنه لر اناسنده طانیئامش دروهنوز
بیر چوق کیمسه لر طرفدن طانیئاماقده در. ثروت، تخریب
ایدیلره، آرتیر یلاماز . بو عبارینی کورونجه ، موسیو
(دولاپالیس) ك روحی تیتره مک لاددر . ایش بویه
ایکن یوقاریده کوسترمش اولدیغمز وجهله ادوار تاریخه نك
ابتداسندن بری انسان ۴۰۰۰ میلایر فرائق بدلنی تخریب
ایتمش و دائما ثروتی آرتیراجاغی فیکریله بوتخریبده بولونمشدر !
ا کر انسانلر، شو « تخریب ایدیلره نك ثروت آرتیر یلاماز »
(دولاپالیس) حقیقته توفیقاً سیرت و معامله لرینی تنظیم
ایتمش اولسه لردی کیمسه فتوحات حربی یاماق ایسته مزدی .
چونکه حربک مغلوب قادار غالبی ده فقیر دوشوردیکنی
هر کس آکلاردی . بوساده حقیقتك آ کلاشیلا جاغی
مسعود زمان نه وقت کله جک ؟

مبارزات بشریه ایچین ده ایش عینی مرکزده در .
بومبارزه لرك مختلف موضوع لری وارددر . غوغا اصوللرینك
مؤثریتی تعقیب اولونان مقصده کوره تحویل ایدر . انسانلر
خط حرکتلرینی بو ابتدائی حقیقته توفیق ایتمسه لردی
جهانك چهره سی تماماً ده کیشیردی .

[۱] بدیهیات قیلندن اولان مبتزل حقیقتلره La vérité de
la Palisse دیرلر . « بونی نه بدم ده بیلیر » افاده عامیانه سی
بزّه قوللاندیران حکم و حقیقتلر « دولاپالیس » حقیقتلری در .
[۲] باباغی بیر حقیقتی، بیر بدیهی عادییه یی محتوی بیر قطعه نك
ترجه سیدر :

قتال اصولیه اجرا اولونمایان مبارزه لرك اوجاغیدر . اولاً
« سوسیالیزم » سایه سنده پک مهم اولان رقابت اقتصادیه
وار ؛ ص و کرا ، « رادیکال » فرقه سی موقع اقتدارده
بولوندیغی زمان پک حاد درجه یه وارمش اولان حریت
و قاتولیک کلدیسی مبارزه سی وار .

اك صو کرا (فرانسه) ده ۱۲ میلیون (لانسکدوق)
Languedoc لی (فلانمان) ، (چلات) الخ وار . .
بونلرک ملیت حاکمه یه تمثیل لری لازم در، (جزائر) ده ده
(عرب) لری فرانسزلاشدیرماق ایچین اوغراشیلیر .
موسیو (والبر) ناصل اولیورده بو ماقوع لری ، بو
حقیقت لری کورمیور ؟

کورولیور، که مبارزه نك یکانه موضوعی فتوحات
دکلددر و حرب فتوحاتك یکانه اصولی دکلددر . حتی
دینله بیلیر که بو اصول [یعنی حرب] یالکیز مبارزه
فیزیولوجیایه ویا غدا ئیه ده مؤثر در . x آج در ؛ ییه جک
هیچ بیر شی بولمایور . z ك اوزه رینه آتیلیر . اولدیریور،
ییور . شه سز ، ظالمانه بر حرکتدر . ا کر یز نبئاتات
و حیواناته قارشی حرب ایتمه سیدک، اوللری فدا ایتمه سیدک
یاشاماز غیر ممکن اولوردی ؛ فقط فیزیولوجیا صفحه سی
کچینجه حرب غیر مؤثر در . مبارزه اقتصادیه نك مقصدی
زنکینلک در . حربه گیریلیر گیریلز ترید ثروت ایتمک
شویه دورسون انسانك ثروت موجوده سی در حال
آزالیر . مبارزه فیکریه نك مقصدی ، دیگر انسانلری
کندیسی کبی دوشوندورمک در . واسطه اقتناع اوله رق،
حرب استعمال اولونور اولونماز ، انسان فکرلرینك
انتشارینی تسریع ایتمه دکن باشقه بو انتشاری تأخیرده
ایدر . [*]

اجتماعی مبارزه لرك تنوعی شعورلو بیر فکر اولدیغی،
خلقك ساحه علمنه دوشدیکی وقت ، انسانلر بو تنوعك

[*] بو بحث حقنده تفصیلاته گیره یلمک ایچین بو کتابك
وسعتی مساعد دکلددر Luites entre sociétés humaines
یعنی « جمعیات بشریه آراسنده مبارزات » عنوانی کتاب مزه مراجعتی
قارئلر مزه توصیه ایدره ز .